

18-dars

Darsning mavzusi: Gap va uning turlari (49 – 52-mashqlar)

Darsning ta'limiy maqsadi: gap, uning turlari haqida bilimlarni aniqlash va matnni ohang yordamida gaplarga ajratishga, gap oxirida zarur tinish belgilarini to'g'ri qo'yishga o'rgatish; o'qilgan matn mazmunini va o'zgarlar fikrini anglab, ifodalay olish, og'zaki nutqda so'z va gaplar ohangiga rioya qila olish; gapning turlarini farqlay olish, gapning ohangiga ko'ra tinish belgilarini (nuqta, so'roq, undov belgilari) ishlata olish.

Darsning tarbiyaviy maqsadi: dangasalik va erinchoqlikni yomon oqibatlaari haqida o'quvchilar ongiga singdirish; mustaqil o'qib-o'rganish va bilimini muntazam oshirib borishga o'rgatish.

Darsning rivojlantiruvchi maqsadi: bog'lanishli nutqi va lug'atini yangi so'zlar bilan boyitish; o'qituvchi nutqini va mavzuga oid tushunchalarni, o'zaro savol-javob, topshiriqlarni, kichik matnlarni, mavzu doirasidagi video va audio matnlarini tinglab tushuna olish.

Dars turi: yangi bilimlarni hosil qiluvchi dars

Darsning metodi: suhbat, analiz, mustaqil ish metodi, "So'z tuz" ta'limiy o'yini

Darsning jihozi: mavzuga oid rasmlar, turli so'zlar yozilgan tarqatmalar, multimedia ilovalari.

Darsning borishi

I. Tashkiliy qism.

- salomlashish;
- davomat;
- ma'naviyat daqiqasi.

II.O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

Husnixat daqiqasi:

*So'rab-so'rab o'rgangan olim,
Orlanib so'ramagan o'ziga zolim.*

Uyga berilgan 48-mashq tekshiriladi, o'quvchilar daftari nazorat qilinadi.

III.Yangi mavzu bayoni:

Gap va uning turlari mavzusi qoida asosida taqdimotlardan foydalanib tushuntiriladi.

Gap tugallangan fikrni bildiradi. Yozuvda har bir gapning birinchi so'zi **bosh harf** bilan boshlanadi.

Gap oxiriga nuqta (.), so'roq belgisi (?), undov belgisi (!) qo'yiladi. Nuqta, so'roq va undov belgisi tinish belgilari deb ataladi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash.

49-mashq ustida og'zaki ishlanadi.

Hikoya o'quvchilarga o'qitilib, mazmuni ustida suhbatlashiladi. O'quvchilar fikrlari tinglanadi. Quyidagi savol va topshiriqlar ustida ishlanadi.

- *Matnda nechta gapga nuqta, nechta gapga so'roq belgisi va nechta gapga undov belgisi qo'yilganligini sanang.*

- *Matndan nuqta, so'roq va undov belgisi qo'yilgan gaplarni topib, xuddi shunga o'xshash bittadan misol yozing.*

- *Sizningcha, Gulrux qanday qiz? Uning qanday qiz ekanini o'z fikringiz orqali bitta gap bilan ta'riflab yozing.*

- *Muallif nima uchun hikoyani "O'qituvchim – sirdoshim" deb nomlagan? O'ylab ko'ring, hikoyani yana qanday nomlash mumkin? Fikringizni izohlang.*

50-mashq. Maktabingizdagi dildan suhbatlasha oladigan ustozingiz haqida matn yozing. Tuzgan matningizda *darak, so'roq va buyruq* gaplardan foydalaning.

Bu mashqni bajarish o'quvchilardan mustaqil fikrlash, o'z fikrini erkin bayon qilish kabi ko'nikmalarni talab qiladi. O'quvchilar o'zlari tuzgan hikoyalarini sinfdoshlari davrasida o'qib beradilar. Tuzilgan matnlardagi *darak, so'roq va buyruq* gaplar birgalikda tahlil qilinadi.

51-mashq yozma bajariladi. O'quvchilar berilgan savollarga yozma javob beradilar.

1. *Siz Gulruxning o'rnida bo'lganingizda qanday yo'l tutardingiz? Fikringizni uch yoki to'rtta gap bilan ifodalang.*

2. *"O'qituvchim – sirdoshim" mavzusida bir-biriga mazmunan bog'liq uchta gap tuzing. Ulardan biri nuqta, biri so'roq belgisi, biri undov belgisi bilan tugasin.*

IV. Darsga yakun yasash va baholash.

Dars yakunida o'quvchilar joriy darsda o'zlari egallagan bilimlari va darsdan chiqargan xulosalarini bayon etishadi. So'ngra dars davomida faol qatnashgan o'quvchilar rag'batlantiriladi.

V. Uyga vazifa berish.

52-mashq sharti tushuntirib beriladi va uni uyda bajarib kelish kerakligi ta'kidlanadi.